

ALIS FOR DUMMIES

for kommuner

(utarbeidet av ALIS-kontor øst)

Det er store endringer i den nye ordningen for å bli spesialist i allmennmedisin, både for legene selv og for kommunene. Som ansvarlig i en kommune er du kanskje kommuneoverlege, men kan også være en leder i kommunen eller ha en rådgiverstilling. Uansett, muligheten er stor for at du er blitt overveldet over omfanget og kompleksiteten i de nye oppgavene for deg. En mager trøst er at du ikke er alene om å synes at dette er vanskelig og krevende.

Samtidig møter du unge og entusiastisk leger som har du skjønt at det er i primærmedisinen de virkelig får brukt kunnskapene og evnene sine til fulle. De har fått jobb i en av Norges kommuner, og da må de bli ALIS (allmenlege i spesialisering).

Veldig mye informasjon er samlet på [Helsedirektoratets hovedside for spesialistutdanningen i allmennmedisin](#). Ulempen er at det er lett å gå seg vill. Vi vil prøve å gjøre det litt lettere.

Forklaring på en rekke begreper og nyttige lenker finner du helt nederst.

Her er et forslag til hvordan du kan gå fram for å ivareta kommunes ansvar på en god måte:

1. De første steg: Utdanningsplan

Kommunen skal beskrive hvordan spesialistutdanningen skal gjennomføres. Dette gjøres i en generell utdanningsplan. Dette dokumenter er offentlig og bør være tilgjengelig for alle, bla nye søkere.

Dere må også lage en individuell utdanningsplan for den enkelte lege. Denne må du og ALIS-legen må samarbeide om, og bla. kan legen selv foreslå hvilke læringsarenaer som er aktuelle, med tilhørende læringsmål.

Utdanningsplanene skal inneholde alle læringsmål og hvordan de skal oppfylles. Læringsmålene finner du [her](#). Her vil du se en tilsynelatende endeløs rekke av læringsmål legen skal oppnå, og et regneark med foreslått utdanningsplan så komplisert art du kan miste motet før du ha begynt. Men fortvil ikke, legen har fem år på seg, og disse dokumentene vil vise seg å bli nyttige. Helsedirektoratet har dessuten laget et [temahefte](#), som er noe lettere å finne frem i. ALIS-kontorene har også maler til utdanningsplaner som er mer håndterbare i hverdagen.

2. Neste skritt er å bli registrert som utdanningsvirksomhet

Alle kommuner som har ALIS, må være «registrert utdanningsvirksomhet».

Det første du kan gjøre er å sjekke om kommunen din er registrert utdanningsvirksomhet. Det kan du gjøre på denne siden: [«registrert utdanningsvirksomhet»](#). Er du usikkert på om dere har søkt eller er blitt registrert, klikk på lenken, velg «registrerte» nede til venstre, klikk på «Registrert utdanningsvirksomhet» nederste linje for alfabetisk oversikt, og scroll deg nedover til du finner kommunen din. Hvis ikke, må du jobbe for å få registrert kommunen så fort som mulig. Start på hjemmesiden som er lenket til over. Der ligger det også en «Brukerveiledning til registrering...».

3. Jobb nummer tre er å inngå avtale med veileder.

Alle ALIS skal ha veileder. Veilederen skal, med noen svært få unntak, være spesialist i allmenntilleggsmedisin. Veilederen kan jobbe på samme legesenter som ALIS, men det er ikke en forutsetning. Noen ganger er det til og med lurt at veilederen jobber på et annet legesenter. Veileder og ALIS skal møtes regelmessig til faste oppsatte samtaler som er prosessorientert og med utgangspunkt i læringsmålene.

Omfanget av veiledning er fire timer per måned i 10,5 av årets måneder, samt 1,5 timer til forberedelse og etterarbeid. Dere kan selvfølgelig avtale mer veiledning om ønskelig. Lønn til veileder kan avtales særskilt eller dere kan bruke honorarsatsen jf. ASA 4310 pkt. 12.5. Enkelte vil nok mene at honorarsatsen er for lav til å sikre god rekruttering av veiledere. Kommunen får dekket utgifter til veileder med kr. 1.000,- per time (i 2021). Avtales det mer veiledning enn minimum, så blir ikke det refundert, men det er mulig å bruke tilskudd til ALIS-avtale til mer veiledning, se lenger ned.

ALIS-legen skal også ha supervisjon. Supervisjon er noe annet enn veiledning, og menes når ALIS-legen f.eks. ber den erfarne kollegaen på kontoret ved siden av komme inn og bekrefte en diagnose eller en behandling. Det er det ingen sentral avtale om honorering av supervisjon, noe de fleste er misfornøyd med. Kommunen kan søke om tilskudd til ALIS-avtaler, og bruke noe av det til å styrke supervisjonen.

4. Snart er alt klart - kompetanseportalen

Når veileder og supervisor(er) er på plass, må alt forenes i kompetanseportalen (Dossier). ALIS-legen må registrere seg først, og deretter invitere veileder og leder (som kanskje er deg). Når den tid kommer må du tildele kompetanseplaner til legen, de som heter Allmenntilleggsmedisin (ALM) (KP HDIR) og Felles kompetansemål (FKM) (KP HDIR). Tildel en plan om gangen. En liten trøst – du er neppe alene om ikke skjønne bruken av forkortelser i parentes.

Når ALIS og veileder mener at et læringsmål er oppnådd, skal ALIS sende det til godkjenning, først til veileder og så til leder. Mer informasjon finner du her: [Om kompetanseportalen](#).

Da er dere godt i gang!

Noen begreper:

Her er det bare å ta sats. Det er mange begreper, men leter du litt så finner du et system.

ALIS: Allmennlege i spesialisering. Med unntak av enkelte vikarer så er alle fastleger allmennleger.

ALIS-stilling: Opprinnelig en betegnelse som har sitt opphav i prosjektene ALIS-vest og ALIS-nord. Der er det egne avtaler og egen finansiering. Etter hvert er begrepet brukt mer hulter til bulter om alle ALISer som er ansatte, av og til også næringsdrivende ALIS.

LIS: Lege i spesialisering (uavhengig av spesialitet og nivå)

LIS3: Lege i spesialisering, nivå 3. I allmenntidning går legene direkte fra Lis1 (tidligere turnus) til Lis3.

Læringsmål: Det som Lis-legen må forstå, kunne eller være i stand til å utføre for å bli spesialist. Læringsmålene er konkrete, og legens veileder og leder skal godkjenne dem når de er oppnådd.

Læringsaktiviteter: De konkrete gjøremålene som gjøre at legen lærer, f.eks. pasientkonsultasjon, hospitering, deltakelse på kurs, veiledning osv.

Læringsarena: En organisatorisk enhet der læring foregår, f.eks. legesenter, sykehjem, sykehusavdeling, helsestasjon osv. Krav om at det må være en leder på læringsarenaen. Veiledningsgruppe og individuell veiledning regnes ikke som læringsarena, merkelig nok.

Godkjent utdanningsvirksomhet: I praksis er det sykehus, men i enkelte tilfeller også kommunale institusjoner. For ALIS dekker de læringsmål 55 og 85.

Registrert utdanningsvirksomhet: For ALIS er det kommuner. Kan også være f.eks. bedriftshelsetjeneste innen arbeidsmedisin. Litt språkverulering; Det er ikke bare å registrere seg, kommunen må «søke om å bli registrert», og i den forbindelse må en rekke krav oppfylles.

Kompetanseportalen: Nettportal drevet av datafirmaet Dossier Solution. Her registreres og godkjennes alle læringsmål som gjelder den enkelte Lis-lege.

Kompetanseplan: Tildeles i kompetanseportalen. Kompetanseplan for ALIS heter Allmenntidning (ALM) (KP HDIR). Når riktig kompetanseplan er valgt, så kommer blir riktige læringsmål for legen tilgjengelig.

Generell utdanningsplan: En oversikt over hvordan kommunen legger til rette for spesialistutdanningen. Den gir beskrivelse av hvordan kommunen organiserer utdanningen, hvem som har hvilket ansvar, veiledning, supervisjon og hvilke læringsarenaer som normalt er relevant for de forskjellige læringsmål.

Individuell utdanningsplan: Denne er individuelt tilpasset den enkelte ALIS, bla med sykehustjeneste, hospitering individuelle hensyn mm. Denne revideres etter behov.

Tilskudd til «ALIS-avtaler»: Egen tilskuddsordning som kommuner kan søke på for å legge til rette for en bedre spesialistutdanning for ALIS-legen. Det er en ordning for selvstendig næringsdrivende fastleger og en for kommunalt ansatte fastleger. Se lenke nedenfor.

ALIS-avtale: Avtale mellom kommune og LIS om særskilte rekrutteringstiltak som går utover, og kommer i tillegg til plikter og rettigheter som følger av spesialistforskriften. LIS kan være ansatt i kommunen eller drive privat næringsdrift. ALIS-avtale er grunnlaget for å få tilskudd til ALIS-avtaler.

ALIS-kontor: Det er i 2020 opprettet fem ALIS-kontorer i henholdsvis Bodø, Trondheim, Bergen, Kristiansand og Hamar. ALIS-kontorene skal bla. bistå kommuner i arbeidet med å lage ALIS-avtaler og bruk av tilskuddet, gi råd og støtte til kommuner i deres arbeid med å tilfredsstille kravene i den nye spesialistforskriften og å bidra til en god spesialistutdanning for allmennleger.

Andre nyttige lenker for alle som er engasjert i ALIS-rekruttering og -utdanning:

[Hjemmesiden til ALIS-Nord-prosjektet](#)

som har lang ALIS-erfaring. Inneholder per januar 2021 bl.a. nyttige artikler om hvordan kommunene registrerer seg som utdanningsvirksomhet, og hvordan ALIS konverterer fra gammel til ny utdanningsordning, noe vi ønsker. Det jobbes med en felles hjemmeside for alle ALIS-kontorene i landet.

[Handlingsplan for allmennlegetjenesten.](#)

Inneholder regjeringens tiltak for å bedre fastlegeordningen. Uavhengig av hva man selv mener om hva som skal til, bør alle involverte vite hva denne planen inneholder.

Tilskudd ALIS-avtaler: Tilskuddsordninger til næringsdrivende ALIS i kommuner som sliter med rekruttering og stabilitet i fastlegeordningen, dvs. de fleste norske kommuner. Det er ett tilskudd for [selvstendig næringsdrivende fastleger](#), og en [for ansatte/fastlønte fastleger](#). Tilskuddene gjelder også for vikarer ut over ett år. ALIS-kontorene kan hjelpe kommunene med søknader. Kommunene kan søke om dette tilskuddet før de er registrert utdanningsvirksomhet.

[Spesialistforskriften](#)

Rundskriv med hele spesialistforskriften, oppdatert 24.09.20, for den som vil gå i dybden. Her finner man svar på mye man lurer på, bl.a. om krav til innholdet i tjenesten.

[ALIS-kontorene](#)

Felles informasjonsside for alle ALIS-kontorene. Er pt under utarbeidelse og siktemålet er å samle all relevant informasjon her.

Utarbeidet av ALIS-kontor Øst, mars 2021.